

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sér'a,
— dar prenumeratiunile se priimescu
in tóte dílele.

Pretinlu pentru Ostrunguri'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu triluniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte sfodieniele si banii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Teleki-ana, nrulu 27.

Insertiunile se priimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacese timbrale.

INVITARE la PRENUMERATIUNE.

Fratíloru!

si

Sororiloru!

Glum'a-e ca placint'a!
Cum se cóce, ad'o 'n cóce!
Dér' precumu la placinte,
asiè si la glume se receru multe....
Da! cà-ci déca voimu sa man-
càmú placinte bune si calde, atunci
afore de apa, focu si lepede, ni
mai trebuescu si alte cele, — mai
alesu faina si slanina.

Asiè este si cu glum'a!
Ca sa potemu glumi bine si
la tempu, afore de woia, se mai

receru si spese.

Deci:

Fiindu-cà e chiaru *storsulu* si *culesulu*, adeca
chiaru sesonulu de glume si totu odata sesonulu de
platire!

Si:

Fiindu-cà vi'a mea a inghietiatu *inca de vr'o*
càti-va ani; ér' cucurusulu remase neseptu. . . .

Fiindu-cà C. Ghici, ministrulu ungurescu de
financia éra va capetá unu imprumutu de càte-va
milióne, si astu-feliu éra voru fi bani in circulatiune!

Fiindu-cà si deficitulu meu, chiaru ca si alu
Ungariei, este necalculabilu!

Fiindu-cà pe „hozom“ nu mai merge. Si in fine:

Fiindu-cà cu numerulu presinte espira si trei-
luniulu alu treile si pr'in urmare va urmá alu pat-
rule, adeca Octomvre-Decemvre!

Fiindu-cà si éra fiindu-cà.

Ve invitu, ca sa grabiti cu reinnoirea prenume-
ratiuniloru!

Cu deosebire me adresediú vóua, dragi restan-
tieri, rogandu-ve pe barbele vóstre zálogite, nu mai
asteptati atâte imbolditure.

Pretiulu de prenumerare, ca si pana a-cí:

Pe unu treiluniu, numai 2 fl.

Ve astépta déra

Gur'a Satului.

ARDÉLULU IN ANULU 1874.

— Imitatiune. —

Scumpe Ardele! tiéra perduta!
Ce díle sióde ai mai ajunsu:
Batjocurita, silnicu venduta!
Jertfa amara, óia de tunsu!

Tu, ce esci buna, dulce, iubita,
Ai ajunsu sórtea lui Prometeu.
Sà te lovésca diét'a cumplita,
Sà te hàtiésca care 'n càtreu!

Michelu si Itigu — totu limbi straine —
Facu a loru hrana d'in trupulu teu;
Si tu, Ardele, platesci cu bine
La toti flamendii, carii-ti facu reu!

O! càtu de crunte si-otravitórie
Sunt pentru tine a loru muscàri,
Candu ei cu gure sfasiétórie
Respundu la-a tale dulci sarutàri!

*Dér' multu mai aprigu trebe sà fia,
Chinulu ce suferi, — amarulu chinu, —
Decandu vedi fi-ti cu dusmania
Rumpendu-ti sinulu de amoru plinu!*

Mama doiósa! tristu in vedere,
Cu agonia trupulu iti frangi,
Si nu-ti remane neci o potere,
Neci glasu la lume, ca sà te plangi,

Candu ridici fruntea diosu in tierina
O-impinge, o-calca Pist'a 'n petioru;
Candu ridici glasulu . . . o crunta mana
Iti curma 'ndata gemetu 'n sboru.

Dér' càtu va bate anim'a 'n mine,
Eu in veghiare la lupta-oiu stá, —
Si cu taria, eu pentru tine,
In faci'a lumei voiu protestá!

Pentru coron'a-ti de suverana,
Pentru 'nflorirea-ti si alu teu dreptu,
Eu satirá-voiu hidr'a dusmana,
Si-unu scutu ti-'oiu face cu alu meu peptu!

Voiu dice tie: „Mama 'ntristata,
Prinde la sufletu invietoriu, —
Cà-ci tu scapá-vei de munci odata
Si-i avè parte de viitoriu!“

Las' sà te prade domnii in taina,
Urle flamandii in urm'a ta;
Lasa-i sà rumpa mundr'a ta haina,
Haina mai mundra tu vei portá!

Insedaru domnii vreu in orbire,
Scumpulu teu nume a-lu nemiós;
Ceriulu voiesce a ta marire
Si tu, Ardele! mare vei fi!

Insedaru cèrca ei sà ridice
Unu zidu de ura, nimicitoriu;
Cadè-va zidulu si-i vei fi ferice,
Glorificata in butulu loru!

Cà-ci se mai afla in romanime,
Animi aprinse de unu santu doru,
Ce vreu romanulu ca sà re'nvie,
Mare, puternicu, ca dorulu loru!

*E scrisa 'n ceriuri sant'a 'nfratire,
E scrisa in inimi, cu focu cerescu!*
Scumpe Ardele! l'a-ta marire
Lucra chiaru bratiulu domnediescu!

Dice-voiu déra pana la mórte,
Celoru ce-su dusmani neimpacati:
„O! voi, unelte de rele sórte
Pentru romanii ce vi sunt frati.

Voi, cari insusí cu-a vóstra mana
Mormentulu tierii l'ati pregatitu,
Si-ati muscatu man'a, ce vi dá pane.
Si-ati ranitu sinulu, ce v'au iubitu!

Voi, carii tierii platiti cu ura,
Candu ea ve chiama dragii sei fii;
Uitandu, dreptate, lege, natura,
Uitandu, cà insusí aveti copii!

Blastemulu tierii tunandu sà cadia
Pe capulu vostru nelegiuitu!
Blastemu si ura lumea sà védia,
Càtu reu in lume ati faptuitu!

Fia-vi viéti'a négra, amara!
Copii sà n'aveti de sarutatu!
Sà n'aveti nume, sà n'aveti tiéra!
Aici s'a n'aveti locu de 'ngropatu!

Ér' candu pe calea de vecinicia,
Veti plecá sarbedi si desperati,
Pe fruntea vóstra mórtea sà serie:
Dusmani ai tierii, crudi renegati!“

Tlopulu.

Comedii fore bani.

— Incepute in mai multe schitie, continuate si finite in si mai multe fiascouri. —

V'amu fagaduitu, cà voiu continuá.

Ei bine, haidamu déra sà ne tienemu de vorba, cu tóte cà ast'a a estu deja d'in moda.

Amu remasu la ajunulu priimirei falnicului caputatu.

Inainte de a merge mai departe, am sà vi facu cunoscutu, cea ce nu s'a potutu sci in rondulu trecut, cà adeca cinsti'a sa dlu caputatu, cu mare sacrificiu, — ce n'a indatinatu — singuru d'in alu seu bughilarisfu a riscatu de a tiparitu o carte in numele a loru „*mai multi alegetori*“ in care se dede de scire, cà cinsti'a sa pe 26 Septemvre, firesce dupa calindariulu oficiosu de statu ungrescu, si-va aduce cinstitul borcanu intre noi, cu scopu, ca sà-si faca samadasulu.

Vestea acést'a, ca tóte vorbele rele, se latí grósnicu, desi dupa planurile facute cartile tiparite s'au trimisu numai la cei de aceasi panura, firesce ca si aceste sà remana in secretu.

Deci toti erau curiosi de di'a de 26 Septemvre.

Dér' precumu se scia, dilei de 26 Septemvre a trebuitu nesmintitu sà-i pre mérga di'a de 25 Septemvre, precumu si sosirei dlui caputatu a trebuitu sà i pre mérga venirea.

Sà premergemu déra si noi.

In sér'a de 25 Septemvre, capital'a cercului ferbea si clocotea. Stradele se inecau in mari de pulvere. Sbieraturi si gutiaturi neindate. Cugotai cà tóte prevestescu ceva straordinariu. Ingrigitu deci esti la strada, sà vedu, Dómne, ce se petrece pe afore, candu éta vedu cà se deschide pórt'a de la *Mareas'a fisolgabireulu* si ese unu hinteu de lepedeu de pe vremea mosiului Noe, grabindu d'in respoteri spre cas'a orasiului. — Aici la usi'a ulitiei stá *argatulu* asceptandu, si candu diari hinteulu *domnului*, se aruncà in patru petióre facendu matan'a indatina, si strigandu cu glasu mare:

— Stau la porunca Marea sale!

Éra domnulu umflandu-se ca unu broscoiu, si facendu gura càtu osiura, sbierà:

— Ducse, iucse si fasi tócese, ke érkezescse Mesi'a, kóvetul nostru celu hires.

La aceste argatulu facendu erasi o matania si batandu-se pe peptu dise:

— Tote sunt ispravite, precumu au fostu poruncite. Me comendu! Ticalosu Mareas'a!

Dupa aceste a-poi argatulu o luà pe talpe si nu se opri pana in fundulu curtii, unde lu-asteptau cate-va stragi, chisbireie si slugi de a orasiului cu Trasca si Lazaru in frunte, maracati pe doue frosponete si gatati de drumu.

Hinteulu cu domnulu si cu unu juda, prinsu de pe utilie, pleca nainte; dupa hinteu frosponetele si dupa frosponete, ca de coda, argatulu, calare pe unu magariu.

De locu am ghicitu, ca acesti'a voru fi banderialistii dlui caputatu. Der' nu pricepeamu ca ce aveau de gandu, sciendu bine, ca sosirea caputalui era sa fia numai alt'a di. Pe semne se eserciadia — cugetamu eu in mine — cu tote aceste totusi plecai in urm'a loru.

De odatu scomotulu se fece si mai puternicu, se totu apropiã, marea de pulvere se totu ingrosiã, abiè vedeam de doue trei palmi inaintea nasului! A! acest'a va fi banderiuu alegatoriloru d'in cercu, care aduce pre dlu caputatu pe umeri — cugetau toti cu mine impreuna.

Hinteulu cu intregu banderiu de odata se opresce.

Mareas'a si-face tribuna d'in carc'a cocisului si incepe a sbiera cumplitu: „Iljen követulu nostru!”

Banderiulu i secundéza.

Domnulu Mareas'a se pune in positura de oratoru, tusesce de trei ori, a-poi incepe:

— Tekintetes, Nagycságos és frácsé követule! Nye szpuz jesztye lelkesedésulu, ku káre nyiám érkessluitu ká ká.

A-ci oratorele fu intreruptu, ca-ci multimea bui a próst'a spre banderiu, tribun'a se hului, si dlu Mareas'a ajunsa sub hinteu, ér' banderiu fu improscatu in tote partile.

Da, ca-ci multimea ce-o cugetamu de banderiu, era ciurd'a orasiului.

Éta fiascoulu antaiu!

* * *

Trecendu ciurd'a preste ei crucisi si curmedisiu, betii banderialistii, dupa o truda mare, era se reculésara, stergandu-se si scuturandu-se unii pe altii.

Mai reu a patitu inse argatulu si a-nume, dupace capata un'a buna de la paripu, chiaru unde se cade, remase numai pe bota.

Cu tote aeeste elu nu despera si nu lasa sa desperedie neci ceialalti, ca-ci insufletitu li dise:

„Sa nu desperamu fratiloru! ci sa fimu falsi si superbi, ca potemu fi asiè de fericiiti, de a fi martirii dilei si a causei, in onorea si interesulu patriei! Susu déra copii sa mergemu mai departe!”

Si desbordandu hinteulu si frosponetele, si incarabandu-se era, plecara catra Priporulu Cuiedului in calea caputalui.

Fiindu-ca inse ciurd'a i zdrobi pre reu, incatu abiè si-poteau curati ochii si gurele de pravu, caletori'a asta data fu mai domola, de ora-ce toti erau ocupati mai multu cu maturarea pravului d'in ochi si barbi.

Asiè caletorira banderialistii posomoriti fore de a observã cine trece pe langa dinsi. —

Dlu caputatu intru adevèru a si fostu pe drumu, der' fiindu adencitu in invetiarea vorbirei, adeca a dandei socoti, traduse d'in limb'a oficiosa, a trecut pe langa banderialisti, fore de ai fi c noscutu, si fore ca sa fi fostu observatu de dinsi. — Astu-feliu caputatulu nainta spre Buteni, ér' banderialisti spre — alu doile fiascou!

* * *

Dupa o caletoria indelungata si obositoria banderialistii au ajunsa intrunu satu, unde nesce copii spariandu-se de ei, vediendu-i schimbati asiè de tare, incepura a face larma mare, fugindu in satu, si sculandu satulu intregu.

Omenii adunati vediendu pe Mareas'a fiziolgabireulu, cu atati'a sl'bsasi armati, au ganditu, ca desigur va fi scapatu hiresulu Rozsa Sándor de la Gherl'a, si dinsi voiescu acuma sa-lu prinda.

Candu inse Mareas'a li spuse scopulu venirei loru, poporulu erupse in hohote resunatorie, spuindu-i, ca dlu caputatu a trecut deja pr'in satulu loru.

Éta déra si alu doile fiascou.

* * *

Pana ce banderialistii re'nturnara cu buzele umfate, pana atunci dlu caputatu a si ajunsu la locul doritu, der' voindu a se incortelã la pretenulu seu Calea, adeca Mareas'a fiziolgabireulu, la porta fu opritu de sluginic'a, carea d'in intemplaare remasu a-casa.

Neobrasnic'a acést'a déra, necunoscandu-lu, si sciendu bine, ca pentru alti óspeti nu este locu, a incuiatu usi'a naintea nasului lui. Insedaru striga dlu caputatu, ca elu e óspele asceptatu, sluginic'a nu vrù sa-i créda, si astu-feliu dlu caputatu, — nu cum-va sa nu-lu afie banderialistii — pana la sosirea loru, a remasu tavalitu pe laviti'a d'inaintea casei.

* * *

Sosindu banderialistii tardiu nóptea si observandu pe cine-va pe lavitia tupilitu, si cugetandu, ca acel'a va fi atare spionu a nationaliloru, doi d'entre chisbireie se dederã incetu diosu si legara botu pre obositulu si adormitulu caputatu.

Der' . . ah . . ceriule! candu ajunsera de a-lu legã pe la petiore — dederã de semnu. . . .

Poftimu si alu treile fiascou!

* * *

In momentulu urmatoriu dlu caputatu fu dusu pe porta in laintru cu triumfu.

Paguba numai, ca a fostu pre intunerecu si nime nu a potu vede acestu triumfu nemai pomenitu!

Cum voru fi dormitu si ce au svatuitu ei a-poi in laintru, nu sciù, ca eu remasei la utilia, netiendu-me de de compani'a loru. —

* * *

Alta di adeca la 26 Septemvre, precum v'am mai spusu, dupa calidariulu de statu, dlu caputatu inocitu de Mareas'a, argatulu, intre doi popi popistasesci, si in fruntea unei deputatiuni jidovesci, ast'a data tienendu-si vorb'a, puntu la 11 ore a ruculitu la locul destinatu, adeca la cas'a orasiului, unde si-ar fi si tienutu de locu samadasiulu, der' nu avé cui, si asiè a fostu strimtoratu a asteptã pana dupa amédi, candu adeca scapara toti de la bisereci, ca-ci e de insemnatu, era chiaru di de serbatore mare — jidovésca.

* * *

Dupa ce se adunara crestinii si necrestinii, dlu caputatu incepù samadasiulu, cu motoulu: „Cinci, cu cinci, facu cinci-spre-diece; audgandu catra aceste doi, facu doue-diece si cinci, summa summarum 5 zgoli, 12 grositie si 1 critiaru. Fratiloru! Multu ne-amu ocositu si neamu procopsitu, ca sa aflamu calea, pe care mergendu si mie si voua, si era mie si patriei a ajutã sa potu, si dupa de capu multa spargere am si aflatu si acea deci este: ca voi porti'a si pe mai departe, bataru si mai grosu a plati sa-o vreti!”

A-ci pibilculu ingrozindu-se i întorse spatele si asiè nime nu mai sci ce a vorbitu. Cine inse e curiosu, cerce pe la pilaritiile d'in locu, si va poté procurã brosiure de samadasiu, d'in cele trei cara aduse pentru ast'a ocaziune. Destulu ca odata — ca tote in lume — si ast'a comedia se gata.

Audiendu poporulu ca s'a facutu tacere, provocã pre dlu protopopu G. ca sa i esplice cele ce au hodorositu dlu caputatu, de-ora-ce nime nu pricepu nemica d'in schiopoturile dsale.

Dlu protopopu pasindu la mediu dise: „Me ertati, fratiloru ca neci eu nu am priceputu, der' voi spune eu ce sciù eu, si anume: sciù ca noi cu dlu ablegatu, inainte de ce ar fi fostu alesu, — temendu-ne, ca dlui érasu va întorce chepenégulu, — am facutu contractu, — der' fiindu-ca noi atunci am facutu o gresiéla mare, ca adeca acestu contractu nu l'am intabulatu, si fiindu-ca dsa ca fiscalasiu, facendu o tira de cania, nu se tienù de contractu, si astu-feliu noi remaserãmu pacaliti, de a-ci nainte, sa nu mai facemu contractu cu dsa, neci chiaru déca ni l'ar intabulã. Deci nu-i primimu samadasurile.

Andindu aceste poporulu se întristă și vru să se de-
parte, d'ér' dlu caputatu se rogà prè frumosu întrebându:
— Ei bine, d'a-poi a-cuma cum va fi?
— D'a-poi va fi astè, cà ca Dia nu vomu mai face
contractu, deci du-te în scirea domniloru. . . .

Astè d'era éta și fazonu alu patrulu!

De a-ci a-poi alesii dlu caputatu se lusra spre cris-
m'a cea mare, unde erau gatate mancarile și beuturile fa-
cute de pe polca natiei. Inse fiindu pucini alesii, nu erà cine
sà le mance și sà le beie.

Deci se dede porunca mare argatului, cã sà plece pr'in
orasu, și sà prindia pe cine numai va fi flamand, ori va
avé veie, ori ba, și sà-lu aduca și sà-lu îndese, precumu
so îndesa gasele.

Ei da, bub'a erà alt'a, cà adeca erà di'a-ucel și astu-
felin di de postu mare.

Crestini nu voiau sà se spurea Cu tôte aceste
argutulu a aflatu vr'e câtiva flamandi, după ce a juratu, cà
va priimi pecatele lor pe sufletulu lui.

Se începù deci banchetulu și flamendii se îndopara
ca nesce lupi, încatu pe alt'a di totii se betegira, totii se că-
murlira, de a avutu doctorulu ce frecà la ei!

Se întielege de sinc, cà la banchetu s'au tîenatu și to-
aste, d'între cari cele mai torturatòrie au fostu a *domnului*
și a *argatului*.

D'ér' multiumiti-ve cu atâte. Celalalte vi le poti în-
chipui.

* * *

Domniloru de incredere a poporului romanu! aveti de
grige, cà-cì éta ce urmari au siovairile în drépt'a și în stan-
g'a! Éta cum patiescu cei ce abusédia de increderea popo-
rului romanu!

Colti de Dinti.

(?) *Ce ironia a sortii!*

*Reuniunea politica a tuturor romaniloru verdi
și dihes natiunalnici, d'in cottulu Aradului, și-a-cuma
tiene adunàrile sale sub presiudu dlu Sarkantyufi
de Püspökladány alias Bonts.*

*De siguru pentru acea mergu asè de minunatu
tôte trebile svatuite a-colo.*

(?) Ironicu este și acea, cà chiaru cei mai dihes,
pre cumu dni I. P. D., M. F., A.
P., P. P. s. a. o parasira.

(?) D'ér' mai ironicu este acea, cà *Mironu Romanul* adi a pusu
stindardu negru pe resiedinti'a *nòstra* eppéca, intru memori'a celoru 13
generali spendiurati, cari se revoltara contra tronului, diastiei, biserecei
și a natiunei romane!

(?) Unu profesoru romanu este multu ingritu,
cà clerulu nostru se interesédia pucinu de causele nòs-
tre natiunale s. c. l.

Pre cum se vede dlu profesoru a seuitatu pro-
verbiulu romanu cà:

„De la capu se 'mpute pestele.“

(?) Cocón'a „*Vócea Covurluiului*“ d'in Galatiu, se plar-
ge și se vaieta amaru, cà astelalte diarie i reproducu va-
rietàtile fora ca sà spuna isvarulu.

Déca domni'a ei ar' spune de unde le-a furatu, ar'
mai avé cuventu, d'ér' asie mangaie-se: cà *furaturele* sunt
espuse la *furatu*!

(?) Domnii adi óra inscenara paradii și demon-
statiuni la Aradu, pentru memori'a rebeliloru d'in
anii 1848—9.

De siguru pentru de a aretá și a dovedí de nou
fidelitatea ungerésca *facie de tron*, și bun'a-contiele-
gere cu *ceialalti compatrioti*!

TAND'A SI MAND'A.

T. Serbus, serbus, frate Mando, da de unde
astè bosumflatu.

M. Lasa-me, nu me mai întrebá.

T. Ce? dóra și tu manipulediu vr'una fondã na-
tionalu, de nu-ti place sà fii întrebatu?

M. Du-te în bota, nu mai face și tu atâte alu-
siuni, cà inca s'a atlá care-va vatematu.

T. Ei bine, a-poi spune-mi d'era, pe unde te pór-
ta ventòsele?

M. D'a-poi déca chiaru voesci a scii, éta ti-o
spuan: vinu de la megygyüsisulu d'in Aradu.

T. A! mi pare bine. Si e ce nou pe a-colo.

M. Pucinu. Domnii facu ce li place; ér' ai no-
tri umbla de-a handr'a-hai'a d'intr'o strada în alta,
și se disputa între sine, cà óre care e mai mare ro-
manu, — și pana atunci causele nòstre în adunare
tòte se decidu precumu vr'e, și pre cumu a calculatu
hiresiulu vici-spanu *De-lai-dè*.

T. Si óre ce póte fi caus'a indeferentismului?

M. De siguru zelulu celu mare natiunale, cu ca-
re ne falimu atâte.

T. Da acea ai auditu, cà catu de ungeresce
se portà mai adeunadi jupanulu O. Tielu, fispanulu
varmegiei Aradului în gyilis?

M. De unde?

T. Me miru, cà despre ast'a si copii de pe
strade inca au cunoscintia.

M. Totu-su urechia.

T. Asculta d'era. Erá vorb'a de a alege unu
romanu pentru una postu óre-care. Jupanulu fispanu
inse se pricepe de minune la hocus-pocus, cà-cì nu
candidà neci unu romanu, ca tòte cà s'au insinuatu.
Deci cu fug'a si drug'a se alese unu neromanu.
Dlu I. P. Dessanu protestetá și se provocà la *pactu*.
Jupanulu fispanu inse, dreptu dovéda despre cuali-
ficatiunea si nalt'a sa cultura ungerésca, cu dispretiu
și în gamfare i respunde dlu I. P. Dessanu astu-
felit: „vorbele Dlu I. P. Dessanu sum constrinsu
sà le ascultu, d'ér' a reflectá la ele *méltóságom alo-
linak tartom*, aceste d'in urma, ti-le spusei ungeresce,
pentru-cà în limb'a nòstra nu se potu traduce.
Deci, ce dici tu la aceste?

M. Trénc'a flénc'a, d'a-poi ce-accepti tu mai
multu de la unulu ca acel'a, care de pe calu a
a saritu în scaunulu fispanescu.

Telegramu:

232—sz. Az elsői fésziróí hivatalól.
1874

A tisztelendő lelkészí hivatalunk N.-Pélen, s. e. l.

Nicora m. pr. fésziróí.

Adeca cum corespunde unu romanu cu baserica romana.

Mai pe largu în numerulu viitoriu.